

ЖИТТЯ НА МЕЖІ

Ганна Бальчінос

Що є моє життя?

Які висновки я можу зробити, виходячи з того, як все починалося, як все було, перебуваючи у своєму сьогоднішньому віці, у своєму досвіді?

Досвід духовного світу завжди виходив за межі світу фізичного. Межа, що відділяє філософію від літератури, їх окреслює, а отже, й визначає.

У моєму випадку межа пройшла скрізь усе моє життя, через втрати, які мене поранили до глибини душі, через усю мою свідомість, через слово, яким я дихаю.

Антуан де Сент-Екзюпері писав у своїй «Цитаделі»: «Я міняю себе на книгу».

Я ж міняю себе на Слово.

Часто питаю себе: щоб я би змінила у своєму житті у минулому, якби був шанс бути собою у сьогоднішній, але щасливою?

Чи обрала би йти своїм шляхом?..

Моє ім'я — Ганна. Я народилася 31 грудня, на межі двох років — 1977 й 1978. Зараз мені 46 років. Козеріг. Сатурн у Венері. За професією — журналіст. Понад двадцять років професійного досвіду. Дуже багатого і різного досвіду, як з духовного світу, так і з матеріального.

Я була ще дитиною, коли Інферно увійшло в моє життя. Це було моєю першою межею. Добре це пам'ятаю. Мені наснився один із перших кошмарів.

Найжахливіший з дитинства — я досі здригаюся, як згадую про нього — продовжувався протягом багатьох років. Я відчувала все, як наяву.

Я стою у нашому дворі. Ясний сонячний день. Навколо — море дітей, всі грають на різних майданчиках.

Раптом дуже швидко починає темніти: на прозору синь невинних небес повільно і жахливо насувається абсолютна, величезна, безповоротна темрява. Вона заповнює собою все довкола.

Зникає сонце. Зникає небо. Зникають діти.

І я залишаюся абсолютно одна. Я знаю, їх усіх покликали додому, а мене чомусь ніхто не кличе. Що трапилось?..

Стає холодно, темно, зникає вже рідкісне світло в віконцях будинку.

І тут я розумію, що мене справді ніхто не покличе додому. Тому що вже нікому.

І дім — не мій, і друзі дитинства вже не друзі, і життя в мене вже абсолютно інше — мій світ рухнув, перед моїми ногами розкрилася Безодня.

Мені було сім років.

Цей кошмар сповнився майже через тридцять років тому, коли я опинилася в тому ж дворі, в тій же темряві, намагаючись в черговий раз втекти від смерті, що йшла за мною слідом.

Ось, я виходжу з таксі опівночі на вулицю, підіймаюся швидко вгору дорогою повз знайомі будинки і заходжу через арку у свій двір. Розумію, що вже була тут. Дуже давно, у дитинстві.

Я стою у дворі свого будинку. Щільна темрява закриває собою весь всесвіт. Тільки миготить зірочками вже рідкісне світло у віконцях.

І дім мій — уже не мій дім. І друзі дитинства — не мої друзі. І життя в мене — інше. А за темними вікнами спали ті, хто раніше був моїм минулим.

Я мала дуже творче дитинство, не таке, як в інших дітей, бо мої батьки були кінатографістами. Нашим найголовнішим захопленням, манією і кармою було кіно. Ми ним дихали. Перша частина мого життя пройшла на Одеській кіностудії, серед творчих людей. Це визначило мій шлях.

І писати я почала через кіно, бо хотіла стати режисером, а він повинен вміти писати сценарії. З тієї ж причини було моє захоплення театром. Мене цікавила акторська майстерність, бо як же я покажу актору те, що мені треба зіграти, якщо не пізнаю цієї професії?..

Але спочатку після школи я вступила до Одеського Національного університету ім. Мечникова, на факультет філології. Це було однією зі світлих віх у моєму житті. Тоді ще були живі мої батьки, поряд були нові друзі, ми були молоді, талановиті та сповнені надій.

Після смерті батьків я втратила все, що в мене було. Тоді мені було усього 20 років, я була майже дитина.

Почала працювати. Спершу — як журналіст-початківець, потім — у керамічній майстерні, потім — в різних містах у різних професіях. Деякий час жила у Києві, у Петербурзі, але основна частина мого життя пройшла в Одесі. Я працювала в багатьох місцях свого міста — у благодійних фондах, медіахолдингах, глянцевиx журналах, в Центрі сучасного мистецтва. Створювала нові проєкти, була відомим журналістом, арткритиком, фотографом etc. Іноді читала свої вірші для публіки, іноді щось публікувала — можна сказати, була медійною персоною.

Одеса, 2015 рік, я працюю піар-менеджером в Центрі сучасного мистецтва «Чайна фабрика». Паралельно — головним редактором та фактично єдиним журналістом дослідницької платформи про сучасне мистецтво, яку створила з нуля.

Вивертати вкотре душу навиворіт за копійки, щоб не здохнути — це тоді називалося моїм життям. І поки що, там, у галереї, серед антикваріату та картин, в мої 37 років, відносно спокійно. Але не мине й кількох годин, коли знову потрібно буде вирушати в ніч, у лютневий холод, що пронизує аж до нервів, у погляди перехожих, в очікувану зустріч, у байдужість тих, кому телефоную, у беззастережну самотність, у незнищенну провину, крізь інколи абсолютно невідоме місто.

Туди, де зараз мій дім.

До лютого 2022 року я намагалася вижити попри весь звиздець, що зі мною траплявся. Продовжувала писати про мистецтво, не отримуючи за це ніяких грошей. Продовжувала працювати, отримуючи якісь копійки, щоб не вмерти з голоду. Була кухарем, бекіситером, клінером, смм-щиком тощо. Три рази втікала у католицький монастир в надії, що все погано скінчиться. Останній раз вийшовши з монастиря, вирішила не повертатися, шукати роботу, відновити своє життя. Одного дня всі мої надії знову розчинилися, як ранковий туман.

Війна почалася зі звука. З моря йшов якийсь дивний шурхіт, він переріс у далекий салют, сплеск якого розірвав звичну ранкову тишу.

Вона продовжилася на кордоні з Молдовою, на Паланці, під мокрим снігом, де ми простояли з самого ранку до пізнього вечора, двома місяцями життя там, панічними атаками, переїздом в Італію, в монастир, а потім – у Францію. Вона продовжилася нічними кошмарами, безсонням, диким жахом, коли здавалося, що ще трохи — і прийде смерть чи навіть щось страшніше за неї, якесь існування за межами нашого звичного світу — мого світу — в якості, якої я навіть не можу собі уявити.

Рано чи пізно це коли-небудь скінчиться, думала я, падаючи на підлогу та корчачись від жаху. Що може так лякати? Чому я так себе відчуваю? Що це?!..

Я завжди була такою сміливою, намагаючись піддати логіці все те, що відбувалося зі мною у контексті часу, поки це все не стало виходити з мене, як лавина пережитого. Я просто втомилася вмирати.

З доброго — на початку березня 2022 — я стаю бенефіціаром Київської бієнале та Музею сучасного мистецтва Одеси. У грудні того ж року я стаю переможцем конкурсу Democracy Frontline (Берлін) у категорії поезія. Мені вислали 50 євро за пророчий вірш, який було написано у 2010 році. Це був перший вірш, за який мені дали грошей. Хоч щось, подумала я тоді.

У Франції я пробула півтора роки, два роки — поза Україною. Панічні атаки не минали, тож я вирішила, якщо вмирати, то хоч серед своїх. Написала своїм знайомим католицьким священникам. Монастирі все ж таки йдуть останнім часом як дороговказ у моєму житті. Так, відпрацювавши на французьких виноградниках, я повернулася додому. Мене прийняли у Снятині, на Прикарпатті.

Перші три місяці жила на два міста, бо одночасно була резидентом Artists at Risk в Івано-Франківську, співпрацювала з виданням Postimpreza. Вперше побувала в Карпатах. Цілий день бродила галереями Львова. То були чудові три місяці, коли я відчувала себе потрібною.

Ким ми є? — часто думаю я, вдивляючись в прозору синь небес. Чи є ми тільки homo sapiens, видом, який розвивався завдяки своєму генетичному коду, розуму чи завдяки зовнішнім факторам?

Як наша сучасність — час війни, руйнувань, крові та смерті — взаємодіє з розвитком цифрових технологій чи розвитком людства на духовному та матеріальному рівні?

Що нас вимірює, які категорії та поняття?

Як ми на це реагуємо і ким стаємо в час великих випробувань? Аватарками у соцмережах, блогерами, набором банківських рахунків, соціальними зобов'язаннями, професійними та сімейними обов'язками? Чи кимось більше?

Можливо, історичним нарративом, який наразі звучить по всьому світу?..

Можливо, це спосіб знайти себе у житті?..

Для мене цей процес — життя на межі — невіддільна складова художньої творчості.

І я обираю цей шлях, обираю знаходитися на межі, обираю розповідати про це, як вмю, бо не можу інакше.

І, можливо, коли-небудь мене почують.